

A més de les funcions bàsiques dels casos, que hom ja coneix, convé saber reconèixer unes altres també freqüents, que en aquest Lliurament es limiten al cas acusatiu:

Cas nominatiu	<i>Casus nominatiuus</i>	N , nom
caso nominativo	Ὄνομαστική πτώσις	

Nominatiu / Subjecte

El nominatiu té com a funció més habitual la de designar el subjecte d'una oració amb el verb en forma personal, amb el qual –com en llatí, català o castellà– ha de concertar en número (1). No obstant, si el subjecte és neutre i plural el verb pot aparèixer en singular (2). Pel que fa a la categoria gramatical de la paraula que compleix la funció de subjecte, el més habitual és que sigui un substantiu (1) o bé un pronom, que pot aparèixer expressat (3) o bé haver quedat el·lidit, i aleshores es diu que hi ha subjecte el·líptic (4). D'altra banda, com que l'article pot actuar com a element substantivador, també poden complir la funció sintàctica de subjecte –si van precedits de l'article– un adjectiu, un participi o un infinitiu (5).

(1) Ὁ ἄνθρωπος λέγει.

L'home parla / està parlant.

(2) Τὰ ζῷα φεύγει.

Els animals fugen.

(3) Ἡμεῖς εὐδαίμονες ἐσμεν.

Nosaltres som feliços.

(4) Εὐδαίμονες ἐσμεν.

Som feliços. [Nosaltres]

(5) Οἱ ἄριστοι ἔξουσιν ἀγαθὸν μῖσθον.

Els millors tindran una bona paga.

(5) Οἱ βουλευόντες ἐν τῇ Βουλῇ εἰσι πολῖται.

Els que deliberen en el Consell són ciutadans.

(5) Τὸ φιλεῖν ἐνίκησεν.

L'amor va prevaler. [Literalment, L'estimar > El fet d'estimar]

Nominatiu / Atribut

Si el verb en forma personal té valor copulatiu, en l'oració ha d'haver-hi un terme (1) o un sintragma (2) en nominatiu que acompleix la funció d'atribut

Si aquest terme és un adjectiu, ha de concertar amb el nominatiu subjecte en cas (nominatiu), gènere i nombre (1). Si aquat terme és un substantiu, ha de concertar amb el nominatu subjecte només en cas (nominatiu), no necessàriament en gènere (3)

- (1) Οὗτος ὁ ἄνθρωπος Δαρείος ἐστίν.

Aquest home és Darios.

- (1) Δαρείος ἄνθρωπος ἐστίν.

Darios és un home.

- (1) Δαρείος δίκαιός ἐστίν.

Darios és just.

- (2) Δαρείος δίκαιος ἄνθρωπος ἐστίν.

Darios és un home just.

- (3) Δαρείος τῆρας ἦν. [Δαρείος és masculí, τῆρας és neutre]

Darios era un monstre.

Cas vocatiu	<i>Casus vocatiuus</i>	V , voc
Caso vocativo	Κλητική πτώσις	

El vocatiu

El vocatiu, com indica el seu nom (de *vocare*, 'cridar'), es fa servir per cridar l'atenció d'algú, de manera que compleix la funció apel·lativa del llenguatge (1), però també per manifestar sorpresa, dolor... invocant aleshores aquestes idees o sentiments (2). Es tracta d'un cas asintàctic, que en rigor no forma part de l'oració, per la qual cosa va entre comes (1). Sol anar precedit de la interjecció ὦ (1), que no sempre cal traduir, així com tampoc el substantiu en vocatiu ἄνδρες que sovint apareix quan algú s'adreça a un grup d'homes (3). Si la interjecció ὦ no apareix en la frase això pot denotar menyspreu (4).

(1) Λέγε δή, ὦ ἄνθρωπε.

Parla, home!

(1) ὦ ἀγαθὲ ἄνθρωπε.

Ah, bon home!

(2) ὦ κακὴ τύχη.

Ah, sort funesta!

(3) ὦ ἄνδρες δικασταί, ...

Oh jutges, ..

(3) ὦ ἄνδρες στρατιῶται, ...

Soldats, ...

(4) Ἀκούεις, Αἰσχυνή; [l'orador Demòstenes al seu rival Esquines]

[Ho] Sents, Esquines?

Cas acusatiu	<i>Casus accusatiuus</i>	A, ac, acc
Caso acusativo	Αἰτιατική πτώσις	

Acusatiu / Complement directe

L'acusatiu és el cas que assenyala o indica (*accusare*) l'objecte d'un verb, sempre transitiu i en veu activa o mitjana, el qual necessita del terme o sintagma en acusatiu per poder veure precisat el seu significat en l'oració (1); si el nominatiu expressa l'agent o subjecte de l'acció del verb, l'acusatiu indica el no agent o objecte que rep aquesta acció directament.

L'objecte directe (OD) o complement directe (CD) pot ser d'objecte extern (1) o d'objecte intern (2) o bé expressar el resultat de l'acció verbal (3). D'aquests tres usos, els més habituals són el primer i el tercer, mentre que l'ús de l'acusatiu d'objecte intern –que a més pot aparèixer amb verbs intransitius– resulta estrany en català o en castellà perquè consisteix a presentar com a complement directe un substantiu amb la mateixa arrel que el verb o amb un sentit similar, i obliga a canviar la traducció literal de l'un o l'altre.

Una varietat de l'acusatiu d'objecte extern és l'anomenat doble acusatiu, que es dona amb verbs (amb el significat d'*ensenyar, demanar, recordar, ocultar...*) que impliquen com a objecte de l'acció al mateix temps la idea d'una o diverses persones i la idea d'una cosa material o immaterial, dues idees aquestes que en català i en castellà apareixen representades per un complement indirecte i per un complement directe respectivament (4).

- (1) Οἱ πολῖται τὸν ἄνθρωπον βλέπουν.
Els ciutadans miren l'home.
- (2) Ὁ ἄνθρωπος μάχην ἐμαχέσατο.
L'home va lluitar una lluita.
> *L'home va sostenir una lluita.*
- (3) Ὁ ἄνθρωπος τὸν λόγον λέγει.
L'home diu el discurs.
- (2) Ὁ ἄνθρωπος νίκην ἐνίκησεν.
L'home va vèncer una victòria.
> *L'home va obtenir una victòria.*
- (2) Ὁ ἄνθρωπος ἔζησε βίον κράτιστον.
L'home va viure una vida extraordinària.
> *L'home va tenir una vida extraordinària.*
- (4) Ὁ φιλόσοφος τὸν ἄνθρωπον τὴν ἀλήθειαν ἐδίδασκε.
El filòsof ensenyava a l'home (CI) la veritat (CD).

Altres usos de l'acusatiu

A més de la seva funció pròpia com a complement directe, l'acusatiu té també altres usos i funcions, que podrien entendre's com derivats d'un ús adverbial d'aquest cas:

Acusatiu de direcció

L'acusatiu de direcció es dona amb verbs que expressen moviment o que tenen implícita aquesta idea, i designa el lloc a què tendeix aquest moviment. Pot anar precedit de preposició, configurant amb ella un sintagma preposicional (1), o aparèixer sense preposició, i per tant conformant un sintagma nominal (2). En realitat, és per a aquest segon ús que s'ha de reservar l'etiqueta *acusatiu de direcció*, ja que quan forma part d'un sintagma preposicional l'acusatiu no constitueix per ell mateix, sinó en combinació amb la preposició, el complement circumstancial de lloc.

Acusatiu d'extensió en el temps i d'extensió en l'espai

L'acusatiu d'extensió en el temps, que expressa l'espai de temps durant el qual té lloc l'acció del verb (1), i l'acusatiu d'extensió en l'espai, que pot indicar una distància o l'abast d'un recorregut (2), es corresponen amb els mateixos usos que poden tenir en català i en castellà, sense necessitat de preposicions, els sintagma nominals que pel seu significat comporten la idea de temps o d'espai.

- (1) Ὁ ἄνθρωπος εἶ εἰς τὴν πόλιν. ← prep + ac / CCL

L'home va a la ciutat.

- (1) Ὁ ἄνθρωπος βλέπει πρὸς τὴν γῆν. ← prep + ac / CCL

L'home mira cap a terra.

- (2) Ὁ ἄνθρωπος πέμψει ἀγγελίαν Ἑλλάδα. ← ac de direcció / CCL

L'home enviarà un missatge a Grècia.

- (1) Ὁ ἄνθρωπος ἐφύλαττε πάντα τὴν νύκτα.

L'home va vigilar tota la nit.

- (1) Οὗτος ὁ ἄνθρωπος λέγει ὅλην τὴν ἡμέραν.

Aquest home parla tot el dia.

- (2) Ὁ ἄνθρωπος δύο στάδια ἐβάδισε πρὸς τὴν θάλατταν.

L'home va caminar dos estadis en direcció al mar.

- (2) Ἐκεῖνο τὸ ἱερὸν τρία στάδια ἀπεῖχε ἀπὸ τῆς πόλεως.

Aquell temple distava tres estadis de la ciutat.

Acusatiu adverbial

L'acusatiu adverbial es dóna quan es fan servir com a adverbi un substantiu neutre en acusatiu singular (1) o bé un adjectiu (2) o un pronom (3) en cas acusatiu, gènere neutre i número singular, de manera que també amb aquest ús un acusatiu pot complir la funció de complement circumstancial.

(1)	πανῆμαρ	<i>(Durant) Tot el dia</i>
(1)	τίνα <u>τρόπον</u> ;	<i>De quina manera...?</i>
(1)	πάντα <u>τρόπον</u>	<i>De totes maneres</i>
(2)	οὐδέν	<i>En absolut / De cap manera</i>
(2)	(τὸ) πρῶτον	<i>Primerament</i>
(3)	τί...;	<i>Per què...?</i>

Acusatiu de relació

L'acusatiu de relació (que hom pot descobrir si recorre a expressions com *en relació a / pel que fa a / respecte a*) concreta

- l'àmbit a què es refereix el verb, sempre intransitiu (1)
- l'àmbit a què es refereix la qualitat d'un adjectiu, que sol expressar característiques físiques o espirituals (2)
- la identitat de la persona designada per un substantiu, afegint al seu nom propi el substantiu neutre en acusatiu singular ὄνομα, un ús aquest per al qual es fan servir en llatí els ablatius *nomine o cognomine* (3)

- (1) Οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἀλγεῖ τὸν πόδα.
A aquest home li fa mal el peu.
Aquest home té mal al peu.
< Aquest home pateix en relació al peu.
< Aquest home pateix pel que fa al peu.
- (2) Ἄνθρωπος πόδας ὠκύς
Un home ràpid de peus
< Un home ràpid en relació als peus.
< Un home ràpid pel que fa als peus.
- (2) Οὗτος ὁ ἄνθρωπος πόδας ὠκύς ἐστι.
Aquest home és ràpid de peus.
< Aquest home és ràpid en relació als peus.
< Aquest home és ràpid pel que fa als peus.
- (2) Δύσκολος τὴν φύσιν
Malhumorat per naturalesa
- (3) Ἄνθρωπος ἦξεν Ἀλέξανδρος ὄνομα.
Va arribar un home de nom Alexandre.
> *Va arribar un home dit Alexandre.*
> *Va arribar un home que es deia Alexandre.*